

آموزش از دور در چین

دکتر مهران فرج‌الهی^۱، میترا دانشور*

دفتر برنامه‌ریزی و تالیف کتاب‌های درسی

Distance Education in China

Farajollahi M. PhD¹, Daneshvar M. PhD*

Center for Programming and Publishing Textbooks, Tehran, Iran

Abstract

In today's world, education is considered as a key factor to development of countries. Countries, which have tried to standardize development indicators in education through appropriate programming and investments, have also devoted social and economic growth to themselves. For more than one hundred years, distance education has been recognized as a helpful and active approach in presenting educational courses to students who are not able to participate in traditional classes in school or university. Approaches for presenting distance education have been taken into consideration as a fundamental process in reducing obstacles to access educational opportunities. In recent years with progress in the information and communication technology, the use of distance education has increased remarkably. This way of presenting has also changed the nature of the student population. Distance education has been increasingly converting to an acceptable form of learning. Countries which have realized the strong points of this type of education have taken advantage of this educational approach in development; China is one of these countries. This article aims to describe the history, necessity, objectives, types and future of distance education in China.

Key Words

Distance Education, China, Development

چکیده

در جهان امروز، آموزش کلید رشد و توسعه کشورها به شمار می‌آید. کشورهایی که با برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری مناسب، به استانداردسازی شاخص‌های رشد و توسعه در آموزش همت گمارده‌اند رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی را نیز از آن خود ساخته‌اند. بیش از صد سال است که آموزش از دور به عنوان شیوه‌ای پویا برای ارائه دوره‌های تحصیلی به دانش‌آموزان و دانشجویانی که قادر به شرکت در کلاس‌های سنتی در محیط مدرسه و دانشگاه نیستند خدمت کرده است. روش‌های ارائه‌ی آموزش از دور به عنوان روشی اساسی در کاهش موانع دسترسی به فرصت‌های آموزشی مورد توجه قرار گرفته است. در سال‌های اخیر با پیشرفت فناوری اطلاعات و ارتباطات، افزایش چشمگیری در استفاده از آموزش از دور در جهان بوجود آمده است. این طریق از ارائه طبیعت جمعیت دانش‌آموزی را نیز تغییر داده است. آموزش از دور به طور فزاینده‌ای در حال تبدیل شدن به شکلی پذیرفته از یادگیری است. کشورهایی که نکات قوت این نوع آموزش را در یافته‌اند از این شیوه آموزش در رشد و توسعه بهره‌جسته‌اند؛ چین یکی از این کشورهاست. در این مقاله سعی شده است تاریخچه، ضرورت، اهداف، انواع و آینده آموزش از دور در چین توصیف شود.

کلمات کلیدی

آموزش از دور، چین، توسعه

مقدمه

از پایان انقلاب فرهنگی، چین طیف گسترده‌ای از اصطلاحات اجتماعی-اقتصادی و سیاست باز کردن فزاینده درها به دنیای خارج را انجام داده است، پیش بینی شده که در قرن بیست و یکم چین نقش خیلی فعال‌تر و مهم‌تری در جامعه بین‌المللی و بویژه در منطقه آسیایی-اقیانوس آرام خواهد داشت. چین در نیمکره شمالی در قسمت شرقی قاره آسیا و ساحل غربی اقیانوس آرام واقع گردیده و سومین کشور بزرگ دنیا می‌باشد که مساحت آن ۹/۶ میلیون کیلومتر مربع است. بر اساس گزارش هفتم ژانویه سال ۲۰۰۶ جمعیت چین ۱،۳۷۰،۰۰۰،۰۰۰ نفر بوده و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۱۱ چین با یک رشد سریع جمعیت روبه رو شود. [۱] تقریباً ۲۳ درصد جمعیت چین بین ۰ تا ۱۴ سال، ۷۰ درصد آن‌ها بین ۱۵ تا ۶۴ سال، و ۷ درصد ۶۵ سال به بالا می‌باشند [۲]. این آمار نشان دهنده جمعیت بالای چین در سنین آموزش رسمی و غیررسمی از جمله آموزش‌های مدارس و دانشگاه‌های عادی، آموزش بزرگسالان، آموزش مداوم و مادام‌العمر، و آموزش‌های ضمن خدمت می‌باشد. از پایان دهه ۱۹۷۰، چین وارد دوره پیشرفت‌های نوین و قابل توجهی شده است. گزارش پانزدهمین کنفرانس ملی اشاره کرده که این پیشرفت به طور عمده بستگی به توسعه منابع و نیروی انسانی در چین دارد. در این زمینه به اهمیت توسعه آموزش، علوم و تکنولوژی تاکید زیادی شده و آموزش و پرورش به عنوان یک اولویت استراتژیک برای توسعه مطرح گردیده است [۳]. در فرایند مدرنیزه شدن چین، آموزش عالی از دور هم به آموزش عالی و هم بیش از آن به پیشرفت اجتماعی-اقتصادی کمک شایانی می‌کند. این مقاله دیدگاه کلی از آموزش عالی از دور چین و برخی تبعات اصلی آن برای جامعه چین را ارائه می‌دهد.

مروری بر آموزش باز و از دور در آموزش عالی چین

در ۱۹۹۶، رئیس جمهور جیانگ زمین اشاره کرد که نیازست بطور مؤثر به دو بحث اصلی در آموزش پرداخت؛ نخست آموزش باید خود را کاملاً با مهارت آموزی به انواع کارکنان مورد نیاز مدرنیزه شدن سازگار کند و دیگر اینکه کیفیت تعلیم و تربیت و اثربخشی آن باید بهبود یابد. در ارتباط با استراتژی (توسعه ملت از طریق علوم و آموزش) و استراتژی توسعه پایدار، گزارش پانزدهمین کنفرانس ملی اشاره داشت که:

«علم و تکنولوژی از عوامل اصلی در تولید هستند، پیشرفت علوم

و تکنولوژی عنصر لازم توسعه اقتصادی است. ما نیاز داریم که بیشتر به توسعه علم و تکنولوژی، به ویژه تکنولوژی‌های برتر و تأثیرات آن‌ها بر روی قدرت کلی ملت چین، ساختار اقتصادی آن و زندگی اجتماعی توجه کنیم. باید جایگاهی کلیدی در توسعه اجتماعی-اقتصادی برای افزایش سرعت توسعه علم و تکنولوژی و همچنین حرکت ساختار اقتصادی در مسیری بر پایه پیشرفت علم و تکنولوژی و ارتقا کیفیت کار تخصیص یابد.» [۳]

با توجه به خطوط اصلی نوسازی آموزشی و توسعه پایدار، گزارش می‌گوید که: «توسعه تعلیم و تربیت و علم، برای تربیت صدها میلیون کارگر ماهر و گسترده‌ی وسیعی از ده‌ها میلیون پرسنل حرفه‌ای مورد نیاز مدرنیزه شدن قرن بیست و یکم اساسی است. ما باید مطمئن شویم که آموزش یک اولویت برای توسعه است.» [۳] این جملات اولویت‌های دولت برای تعلیم و تربیت ملی به ویژه آموزش عالی در قرن بیست و یکم را نشان می‌دهند. بر این اساس آموزش عالی در طول پنج سال توسعه پیدا کرد. بطور متوسط، تعداد ورودی‌های جدید و ثبت نام در مؤسسات آموزش عالی در هر سال ۸ و ۱۰ درصد بیشتر شد. در سال ۱۹۹۷ تعداد ثبت نام‌ها به ۶/۰۸ میلیون رسید افزایشی ۶۲ درصدی از ۳/۷۶ میلیون در سال ۱۹۹۲. همچنین ۰/۱۸ میلیون کارشناسی ارشد و بالاتر، افزایشی ۸۵ درصدی؛ ۳/۱۷ میلیون دانشجوی دوره کارشناسی در مؤسسات آموزش عالی عادی، افزایشی ۴۵ درصدی؛ ۲/۷۳۵ میلیون دانشجوی دوره کارشناسی در مؤسسات آموزش عالی بزرگسالان، افزایشی ۸۴ درصدی داشت [۴].

چین آموزش از دور را به عنوان بخشی مهم از طرح و نقشه توسعه آموزشی در دهمین برنامه پنج ساله خود از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۵ در نظر گرفته است. به خاطر ویژگی‌های باز بودن آموزش، مقیاس اقتصادی و انعطاف‌پذیری؛ یادگیری باز و از دور کمک قابل ملاحظه و ویژه‌ای به آموزش عالی چین و بیش از آن به توسعه اقتصادی-اجتماعی کرده است.

اولاً، آموزش عالی از دور فرصت‌هایی برای دستیابی به آموزش عالی، به ویژه برای بزرگسالان شاغل، ترک تحصیل‌کننده‌ها، و گروه‌های معلول جامعه فراهم کرده است.

ثانیاً، آموزش از دور توزیع جغرافیایی آموزش عالی در چین را از طریق ایجاد و توسعه تدارکات آموزشی برای مطالعه پیشرفته در مناطق دورافتاده، کوهستانی، روستایی و اقلیت، جایی که اقتصاد، علم، تکنولوژی، تعلیم و تربیت، و فرهنگ توسعه نیافته، بهبود بخشیده است.

ثالثاً، آموزش عالی از دور، با فراهم کردن برنامه‌ها، برنامه درسی

تلویزیونی استانی نیز تأسیس شدند. دانشگاه‌های رادیو- تلویزیونی اولین دانشگاه‌های آموزش از دور هستند که از فناوری ارتباطات الکترونیکی استفاده کردند. وظیفه اصلی آن‌ها ارائه برنامه‌های مکمل و برنامه‌های بدون گواهی نامه فارغ التحصیلی برای آموزش‌های حرفه‌ای و فنی، آموزش‌های ضمن خدمت و آموزش مداوم است. در دانشگاه‌های رادیو- تلویزیونی تحت عنوان برنامه آموزشی جامع (طرح جامع) ۴۶۸ دورهٔ سمعی بصری در ۵۹ رشته و ۲۲ حوزهٔ موضوعی شامل زبان چینی و ادبیات، اقتصاد، سیاست، حقوق، علوم و فناوری، مهندسی، پزشکی، کشاورزی، هنر، مدیریت، تربیت بدنی و تربیت معلم یکی پس از دیگری تأسیس شد. سیستم آموزش رادیو- تلویزیونی شامل ۴۴ دانشگاه ایالتی رادیو- تلویزیونی، ۸۳۱ دانشگاه رادیو- تلویزیونی وابسته به فرمانداری و ۱۶۹۹ شعبه استانی است که در طول ۲۰ سال تلاش و کوشش شکل گرفته است [۷].

تا سال ۱۹۹۹ دانشگاه‌های رادیو تلویزیونی چین بیش از ۲۶۰ میلیون فارغ التحصیل از کالج‌های ۲-۳ ساله، و بیش از یک میلیون فارغ التحصیل مدارس متوسطه حرفه‌ای داشته است. فارغ التحصیلان دوره‌های آموزش مداوم (بدون مدرک) و دوره‌های ضمن خدمت بالغ بر ۳۵ میلیون نفر بوده‌اند و ده‌ها میلیون نفر از کشاورزان دوره‌های گوناگون کشاورزی را دریافت کرده‌اند. ۷۱۰۰۰۰ نفر آموزگار مدارس ابتدایی و ۵۵۰۰۰۰ نفر آموزگاران مدارس متوسطه از مرکز تلویزیونی چین فارغ التحصیل شده‌اند. ۲ میلیون معلم و ۱ میلیون مدیر مدارس ابتدایی و متوسطه نیز تعلیم دیده‌اند [۷].

و دوره‌های تحصیلی که مورد نیاز بازار کار ملی و محلی و گروه‌های مختلف می‌باشد، ساختار آموزش عالی در رشته‌ها و دیسیپلین‌های تحصیلی مشخص و درحوزهٔ حرفه‌ای آموزش پرسنل، را بهبود بخشیده است.

رابعاً آموزش عالی از دور به سطح عالی‌تر مقیاس اقتصادی و هزینه - فایده که بوسیلهٔ دولت و عموم مردم تشخیص داده شده بود، دست یافته است [۵].

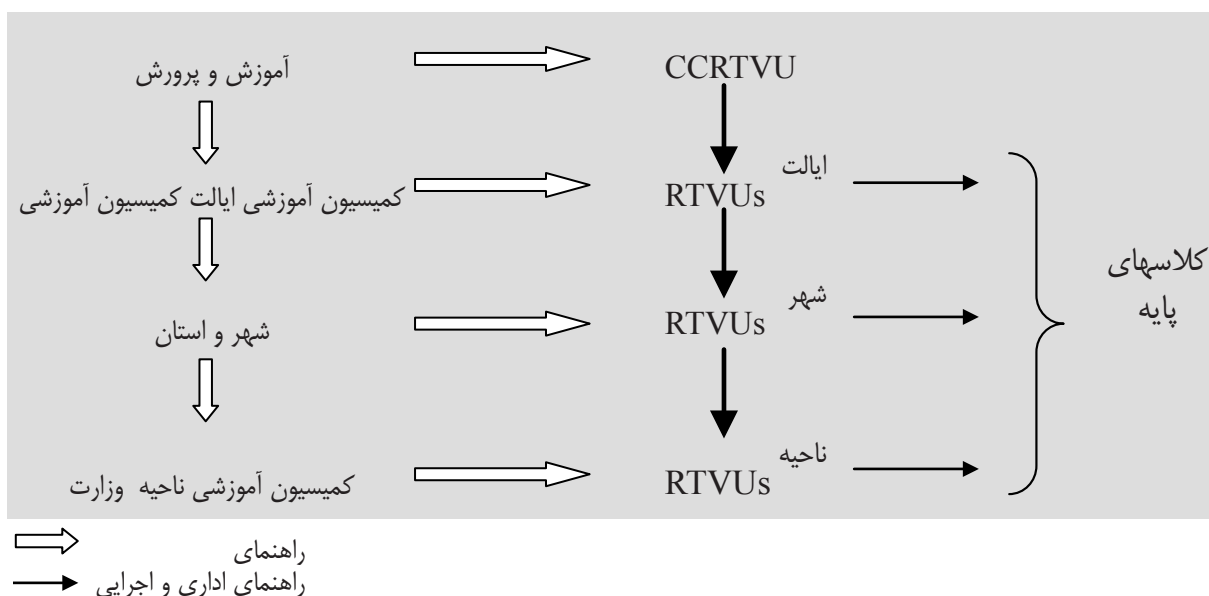
تاریخچه آموزش از دور در چین

آموزش از دور در چین با آموزش مکاتبه‌ای در دههٔ ۱۹۵۰ یعنی سال ۱۹۵۲ آغاز شد، دانشگاه‌ها و کالج‌های رادیو- تلویزیونی تا پایان دهه ۱۹۷۰ در کشور گسترش یافتند، شبکه آموزش ماهواره‌ای در دههٔ ۱۹۸۰ شکل گرفت. با گسترش تکنولوژی اطلاعات در دههٔ ۱۹۹۰ تکنولوژی چند رسانه‌ای کامپیوتر و شبکه در آموزش از دور با آموزش ماهواره‌ای ترکیب شد که منجر به توسعهٔ بیشتر آموزش از دور شد. سیستم مدرن آموزش از دور چین از طریق اینترنت در ۱۹۹۹ راه‌اندازی شد [۶].

نظام آموزشی دانشگاه رادیو تلویزیونی چین

دانشگاه مرکزی رادیو- تلویزیونی چین در فوریه ۱۹۷۸ تحت نظارت مستقیم وزارت آموزش و پرورش شروع به کار کرد در این دانشگاه ۱۰۰۰ عنوان کتاب درسی و بیش از ۴۰۰ دوره سمعی بصری تهیه شده است. به دنبال تأسیس این دانشگاه، دانشگاه‌های رادیو-

شکل شماره ۲: ساختار نظام آموزشی دانشگاه رادیو تلویزیونی چین

منبع: [۹]

ماهواره‌ای و ۶۶۰۰۰ ایستگاه ویدئویی تا پایان سال ۱۹۹۷ در سیستم آموزشی چین تأسیس شد. ۳ کانال CETV هر روز به مدت ۴۷ ساعت ۸۰ شهر بزرگ و کوچک را پوشش می‌دهند [۱۰].

تکنولوژی ارتباطات ماهواره‌ای امتیازات اختصاصی خود را دارد. استفاده از ماهواره در آموزش و پرورش نیروی جدیدی به آن داده است و معیار آموزش و محتوای دانشگاه‌های رادیو و تلویزیونی را گسترش داده است. همچنین آموزش معلمان ابتدایی و متوسطه و آموزش‌های شغلی را افزایش داده است و باعث حرکت به سوی اصلاحات آموزشی و اقتصادی و توسعه آموزش در نقاط دور افتاده شده است.

آموزش از دور مدرن چین

طرح ارتقا آموزش در قرن بیست و یکم بوسیله انجمن ایالتی در سال ۱۹۹۹ به آموزش از دور به عنوان یک پروژه کلیدی توجه کرد. هدف از این پروژه در ابتدا ایجاد دوره‌های معتبر و پژوهش برای طراحی الگوی آموزش و مدیریت اجرایی مناسب آموزش از دور مدرن چین در خلال ۳ سال سعی و کوشش بود. شبکه‌ای با ساختار کامل، به طوری که بتواند پاسخگوی نیاز سیستم آموزش مادام‌العمر باشد، تا سال ۲۰۱۰ شکل گرفته است. این سیستم مبتنی بر فناوری و تحقیقات آموزشی است و از شبکه ارتباط از دور کشور و شبکه تلویزیون کابلی استفاده می‌کند. وظایف اصلی این سیستم توسعه آموزش مداوم، تهیه منابع آموزشی برای آموزش مدرسه‌ای و یادگیری خودراهبر دانش‌آموزان، توسعه آموزش در مناطق محروم، دستیابی به آموزش عالی برای تعداد بیشتری از مردم و ارتقا سطح سواد عمومی می‌باشد [۶].

در جستجو برای الگوی آموزش از دور مدرن مناسب و یک سیستم آموزش از دور بهتر دانشگاه سینگ هوا، دانشگاه مکاتبه‌ای و ارتباط از دور پکن، دانشگاه زی جی یانگ و دانشگاه هیونان، به عنوان دانشگاه‌های تجربی کلیدی در نظر گرفته شدند و در حال حاضر تجربیات مرتبط در این دانشگاه‌ها در حال انجام است و تعدادی از دانشکده‌هایی که آموزش عالی ارائه می‌دهند (حدود ۶۸ دانشکده) به این طرح پیوسته‌اند [۶].

براساس آخرین آمارهای تهیه شده بوسیله وزارت آموزش و پرورش چین تاکنون ۳۱ دانشگاه و کالج پیشقدم ارائه آموزش برخط شده‌اند. موضوعات مورد علاقه در این دانشگاه‌ها شامل تکنولوژی و علوم کامپیوتر، حقوق، مدیریت و بازرگانی، انگلیسی، حساسی، و تجارت و بازاریابی می‌باشد [۱۱].

در حال حاضر تلویزیون آموزشی چین ۳ کانال اصلی برای انتقال برنامه‌های دوره‌های دانشگاه مرکزی رادیو - تلویزیونی چین از طریق ماهواره دارد. دانشگاه مرکزی رادیو- تلویزیونی چین از طریق شبکه تلویزیونی CCTV و CETV جمعاً ۹۰۰۰ ساعت آموزش در سال ارائه می‌دهد [۷].

دانشگاه مرکزی رادیو - تلویزیونی چین بوسیله شبکه کامپیوتر به دانشگاه‌های رادیو- تلویزیونی ایالتی وصل است که اجازه آموزش و مدیریت بوسیله شبکه را می‌دهد [۷].

CCRTVU یکی از اعضا انجمن بین‌المللی آموزش از دور و انجمن آسیایی دانشگاه‌های باز می‌باشد و ارتباط خوبی هم با سایر مؤسسات آموزش از دور کشورهایی چون، آمریکا، انگلستان، کانادا، استرالیا، ژاپن، کره، تایلند، هند و نواحی‌ای چون هنگ‌کنگ، ماکائو و تایوان دارد [۷].

موضوعات و رشته‌های تخصصی این دانشگاه به شرح زیر می‌باشد:

اقتصاد، حقوق، آموزش و پرورش، ادبیات، تاریخ، علوم، تکنولوژی، کشاورزی، علوم پزشکی و علوم مدیریت می‌باشد [۸].

این دانشگاه از بیش از ۱۰۰۰۰ استاد مشهور، متخصصان و محققان از دانشگاه‌های کلیدی و حتی خارج از کشور برای تولید کتاب‌های درسی و ارائه دوره‌های تلویزیونی دعوت به عمل آورده است.

سیستم آموزش ماهواره‌ای

کانال ۱ آموزش ماهواره‌ای ارسال برنامه را از اول اکتبر ۱۹۸۷ آغاز کرد. سال ۱۹۸۷ شاهد تأسیس تلویزیون آموزشی چین CETV بود، کانال ۲ در سال ۱۹۸۸ و کانال ۳ در سال ۱۹۹۴ پاسخگوی انتقال برنامه‌های آموزشی بودند. محتوای آن‌ها شامل آموزش منجر به مدرک دانشگاه‌های رادیو- تلویزیونی- آموزش مداوم بعد از فارغ التحصیلی، آموزش و آموزش مداوم برای معلمان و مدیران، آموزش حرفه‌ای و تخصصی دوره متوسطه، دوره‌های آموزش مهارتی عملی برای روستایی‌ها بود. کانال ۱ اخبار آموزشی و برنامه‌های آموزشی فراگیر (دبیرستان جامع) را منتشر می‌کند. کانال ۲ بر دوره‌های دانشگاه رادیو- تلویزیونی چین تمرکز دارد. برنامه‌های کانال ۳ برای گسترش ۹ سال آموزش اجباری بوسیله وزارت آموزش و پرورش و دولت ایالت شان دونگ اداره می‌شود. کانال آموزشی پکن (کانال ۳۵) که همه نواحی را پوشش می‌دهد در اکتبر ۱۹۹۶ تأسیس شد. بالغ بر ۹۴۰ ایستگاه تلویزیونی و ایستگاه دریافت و ارسال، ۱۰۰۰۰ ایستگاه

- در این سیستم، ارتباطاتی با دانشگاه‌های کشورهای دیگر برقرار شده است. به عنوان مثال استرالیا دوره‌هایی برای کارکنان چین به صورت از دور ارائه کرده است، یا مدرسه متوسطه دانشگاه رن مین با انستیتو آموزشی ازاکا در ژاپن ارتباط از دور برقرار کرده‌اند و دانش‌آموزان به هم درس می‌دهند؛ دانش‌آموزان چینی به زبان انگلیسی به دانش‌آموزان ژاپن هندسه فضایی که جزو برنامه ریاضیشان نیست درس می‌دهند و ژاپنی‌ها به چینی‌ها ریاضیات بردار را آموزش می‌دهند[۱۲].
- تلویزیون کابلی ۲۹ درصد
- سیستم ویدئو کنفرانس ۷۱ درصد
- سی‌دی رام ۷۸ درصد
- آموزش چهره به چهره ۶۸ درصد

شایان ذکر است هر یک از دانشگاه‌ها ۲ یا ۳ مدل از اشکال فوق را مورد استفاده قرار داده‌اند[۱۱].

هدف‌های آموزش الکترونیکی در چین

هدف‌های آموزش الکترونیکی در چین در دو بخش دولتی و اجتماعی تنظیم شده است. در بخش دولتی هدف‌های توسعه دولت الکترونیکی، آموزش مدیران، اهدای مدارک تخصصی، آموزش معلمان، و آموزش صنعتی مورد توجه می‌باشد. در بخش اجتماعی هدف‌های یادگیری مادام‌العمر، یادگیری الکترونیکی در مدارس، کمک به فقرا در مناطق روستایی و حومه و ۱۲ استان نواحی غربی کشور (فقرزدایی)، آموزش زبان، و مهارت‌های کامپیوتری دنبال می‌شود[۶].

انتقال اطلاعات

انواع شکل‌های انتقال اطلاعات در آموزش از دور مدرن چین به صورت ترکیبی مورد استفاده قرار می‌گیرد. از جمله این موارد می‌توان به استفاده از اینترنت، ماهواره، تلویزیون کابلی، سیستم ویدئو کنفرانس، سی‌دی رام، و آموزش چهره به چهره اشاره کرد. در سال ۲۰۰۴ میزان انتقال اطلاعات از طریق هر یک از موارد فوق به شرح ذیل بوده است:

- اینترنت ۷۲ درصد
- ماهواره ۴۴ درصد

جدول شماره ۳: شیوه‌های آموزشی مورد استفاده در آموزش از دور مدرن چین

درصد	ابزارهای آموزشی مورد استفاده در آموزش از دور مدرن دانشگاه‌های چین			
۱۰۰	سیستم مدیریت برنامه آموزشی		ابزارهای آموزش از دور مدرن	
۸۹/۸	ویدئو کنفرانس یک‌طرفه	سیستم ویدئو کنفرانس		
۸۴/۲	ویدئو کنفرانس دوطرفه			
۱۰۰	دوره‌های مبتنی بر متن	دوره‌های مبتنی بر وب		
۹۲/۵	دوره‌های مبتنی بر رسانه‌های جریان			
۱۰۰	پست الکترونیکی			
۹۶/۲	اتاق گفتگو			
۱۰۰	سیستم تخته سیاه			
۵/۳	ارتباط دو سویه تلویزیون ماهواره‌ای			ارتباط تلویزیون ماهواره‌ای
۸/۱	ارتباط یک سویه تلویزیون ماهواره‌ای			
۹۴/۳	سی‌دی رام		سایر موارد	
۱۰۰	تلفن، فاکس			
۱۰۰	آموزش چهره به چهره		آموزش در دانشگاه	
۱۰۰	امتحانات متمرکز			

منبع: [۱۱]

ضرورت استفاده از آموزش الکترونیکی در چین

دلایل استفاده از آموزش الکترونیکی در چین به شرح ذیل

می‌باشد:

- فقدان منابع آموزش عالی
- نسبت ثبت نام در آموزش عالی؛ در سال ۲۰۰۴ این نسبت ۱۵ درصد بوده است اما افراد بیشتری در جستجوی فرصت هستند.
- تعداد زیادی از استان‌های چین فقیر هستند و جمعیت آن‌ها منتظر یک برنامه آموزشی بهتری هستند.
- چین در هر ۱۰,۰۰۰ نفر نیروی انسانی فقط ۱۱ نفر پژوهشگر و مهندس دارد؛ یعنی فقط ۰/۱۱ درصد از جمعیت.
- سرمایه‌گذاری در بخش آموزش فقط ۲/۲ درصد تولید ناخالص داخلی است.
- آموزش مداوم یکی از نیازهای ضروری پس از پیوستن به سازمان تجارت جهانی است.
- تعداد دانش‌آموزانی که تمایل به تحصیل در خارج از کشور دارند کم است (در حدود ۱۳۰,۰۰۰ نفر در سال ۲۰۰۲) [۱۱].

نقاط عطف آموزش از دور در چین

براساس آنچه گذشت نقاط عطف آموزش از دور در چین را

می‌توان به طور خلاصه چنین توصیف کرد:

- سال ۱۹۵۲: آغاز آموزش مکاتبه‌ای چین بوسیله ارسال مواد آموزشی و آموزش چهره به چهره
- سال ۱۹۷۸: آغاز به کار دانشگاه مرکزی رادیو تلویزیونی چین که در حال حاضر ۱/۵ میلیون دانشجو دارد
- سال ۱۹۹۴: تاسیس شبکه CERNET، ارسال بوسیله اینترنت
- سال ۱۹۹۵: شروع به کار تلویزیون آموزشی چین با دو کانال
- سال ۱۹۹۶: ارائه طرح آموزش از دور مدرن چین
- سال ۱۹۹۹: اجرای آزمایشی طرح آموزش از دور مدرن توسط چهار دانشگاه چین
- ژانویه سال ۲۰۰۰: تاسیس گروه هماهنگی آموزش از دور مدرن دانشگاه‌های چین
- اکتبر سال ۲۰۰۰: تاسیس باند اینترنت آموزشی چین
- دسامبر سال ۲۰۰۱: ارائه گزارش سالانه توسط دانشگاه‌ها
- اکتبر سال ۲۰۰۴: گردهمایی آموزش از دور و الکترونیکی

به صورت اشتراکی توسط دانشگاه سینگ هوا و انجمن دانشگاه‌های حاشیه اقیانوس آرام با موضوعات کنترل کیفیت و اعتباربخشی، چالش‌ها و مقاصد فناورانه، و توسعه و جهانی [۱۱].

بحث و نتیجه گیری

اولین مورد از موضوعات حساس و اصلی برای آموزش عالی از دور چین در آینده برگرفته از آگاهی از تغییر بافت اجتماعی تا پایان قرن بیستم می‌باشد. در کشورهای توسعه یافته غربی، جامعه صنعتی مدرن به جامعه اطلاعاتی با بسیاری از ویژگی‌های پست مدرن و فراصنعتی تغییر یافته است. اگر چه در کشورهای توسعه یافته شرقی مدرنیزه و صنعتی کردن هنوز یک کار مهم در امتداد جهانی شدن اقتصادی می‌باشد، انقلاب اطلاعات، در حال ضربه زدن بر در کشورهای شرقی می‌باشد. نه تنها علم و تکنولوژی بلکه ساختارهای اجتماعی در جامعه اطلاعاتی به سرعت تغییر می‌کند. تمام این عوامل تاثیر مهمی برای آینده آموزش عالی از دور دارد. نگرانی آینده همچنین از تغییر وضعیت آموزشی در گذر از یک قرن به قرن دیگر است. یک جامعه اطلاعاتی یک جامعه یادگیرنده است.

آموزش پس از دوره اجباری، بخصوص آموزش انبوه و آموزش بزرگسالان، به عنوان بخشی قابل توجه از نظام‌های آموزش ملی شد. رشد در حال پیشرفت آموزش بزرگسالان و آموزش مادام العمر و توسعه انواع مختلف منابع تدریس و یادگیری، فلسفه و روش آموزش سنتی را تغییر داد. آموزش از دور و یادگیری باز موجب توزیع قابل توجهی خواهد شد و به توسعه‌های کلی و تغییر اساسی کمک خواهد کرد. با تغییرات بافتی در اذهان، مسائل اساسی در مورد توسعه آموزش در قرن بیست و یکم بطور خلاصه به شرح زیر است:

- آموزش رسمی موقعیت خود را به عنوان شکل جاری حفظ خواهد کرد. تکنولوژی پیشرفته، تهاجم خود را به آموزش سنتی خواهد داشت. سهم قابل توجهی از آموزش دانشگاهی از طریق تکنولوژی اطلاعات همراه با آموزش کلاسی ادامه خواهد یافت. بتدریج تقارب زیادی بین آموزش رسمی و آموزش از دور بوجود خواهد آمد. بالاخره، آموزش رسمی از شکل پیش صنعتی (صنایع دستی) به شکل فرا صنعتی (تکنولوژی اطلاعات و رویکرد یادگیرنده محور) توسعه خواهد یافت.
- تمام سیستم‌های آموزش از دور نیاز به پیشرفت بیشتر در بعد یادگیری باز دارند که منجر به تلاش‌های مستمری نه

امتحانات (امتحانات آزاد برای مطالعه خودخوان)، و آموزش از دور مدرن از طریق اینترنت پیشرفت بیشتری خواهد کرد. رقابت نیاز به توازن و هماهنگی خواهد داشت و تعامل باید تشویق شود و بوسیله سیاست‌های جدید، طرح بودجه و ارزشیابی بوسیله دولت و بوسیله تشویق انواع نوآوری مؤسسات توسعه یابد.

دانشگاه‌های رادیو تلویزیونی چین در سال‌های آغازین قرن بیست و یکم توسعه پیدا خواهد کرد برخی از روندهای تجدید اخیر توسعه بیشتری پیدا خواهد کرد.

تلاش برای رسیدن به نیازهای تغییر بازارهای ملی، محلی و شخصی

تلاش به سوی سیاست و استراتژی یادگیری باز و انعطاف‌پذیر یادگیرنده محور

تشویق ابتکارات و نوگرایی در استفاده از فناوری آموزشی و بهبود طراحی آموزشی مواد آموزشی دوره‌ها

ادامه دادن به ساخت و توسعه زیرساخت‌ها برای خدمات پشتیبانی یادگیری دانش آموز

به این شیوه سیستم ملی دانشگاه‌های رادیو تلویزیونی از یک الگوی شدیداً متمرکز به مدل غیرمتمرکز و انعطاف‌پذیر تغییر خواهد یافت.

در چین، مؤسسات آموزش عالی عادی سهم خود را به آموزش عالی بزرگسالان به شکل تشکیل مدارس شبانه، آموزش مکاتبه‌ای عالی و امتحانات برای مطالعه آزاد ادا خواهند کرد. بیشتر دانشگاه‌های عادی خود را به فراهم‌کننده‌های دو حالته، یا مطالعات در دانشگاه و خارج از دانشگاه برای جوانانی که مدرسه را ترک می‌کنند و بزرگسالان مستخدم در ادارات تبدیل می‌کنند.

چین تجربیات و استنباط‌های خود در آموزش از دور و یادگیری باز را با سایر ملت‌های جهان، بویژه با کشورهای در حال توسعه در آسیا و برخی کشورهای توسعه یافته غربی تقسیم می‌کند [۱۳]. در پایان باید اضافه کرد که برای دانش مرز و برای یادگیری دیواری وجود ندارد.

تنها از نظر باز بودن و برابری در دسترسی، بلکه در آموزش و یادگیری باز و و انعطاف‌پذیر می‌شود. مؤسسات آموزش رسمی همچنین می‌توانند سهم بزرگی در توسعه نوآوری یادگیری و آموزش باز داشته باشند. آن‌ها ممکن است دوره‌های مستقل آموزش باز یا متفقا، و مشارکتی با آموزش از دور ارائه دهند. آموزش باز توسعه قابل ملاحظه‌ای در بخش آموزش مداوم و ضمن خدمت خواهد بود.

دانشگاه‌های از دور به توسعه در قرن بیست و یکم ادامه خواهند داد. در قرن بیست و یکم دانشگاه‌های آموزش از دور، دانشگاه‌های دو حالته (حضور و از دور) و انواع مدل‌های مؤسسات مختلف با رقابت بیشتری مواجه خواهند بود و نیاز به مشارکت بیشتری در شکل‌دهی به انواع سیستم‌های ملی و تبدیل شدن به بخشی از فرایند جهانی شدن خواهند داشت. در چین، در طول گذر از قرن بیستم به قرن بیست و یکم در یک پرش سریع سه تغییر تاریخی مهم صورت گرفت: از جامعه کشاورزی به جامعه صنعتی، و سپس به جامعه اطلاعاتی، و از اقتصاد برنامه‌ریزی به اقتصاد بازاری تبدیل شد. توسعه آموزش شامل آموزش عالی و آموزش بزرگسالان به عنوان استراتژی اساسی این تغییرات برنامه‌ریزی شده بود. با توجه به جمعیت زیاد و قلمرو بزرگ، و ضعف و عدم توازن توسعه نظام آموزش عالی چین، آموزش عالی از دور برای بزرگسالان جهت مدرنیزه کردن چین در قرن بیست و یکم اهمیت استراتژیک زیادی دارد. چین یک سیستم دو سوئه ملی برای آموزش عالی دارد که شامل مؤسسات آموزش عالی عادی و مؤسسات آموزش عالی بزرگسالان می‌باشد. در اوایل قرن بیست و یکم، آموزش عالی رسمی چین صنایع دستی و آموزش نخبگان را حفظ کرده است؛ با این وصف در امتداد توسعه اقتصادی و پیشرفت تکنولوژیکی در جامعه چین، آموزش عالی رسمی چین یک سری اصلاحات و نوسازی را به سوی یک سیستم با انعطاف بیشتر، و مؤثر از نظر هزینه، بر اساس فناوری انجام داد.

آموزش عالی بزرگسالان چین به توسعه خود در دو بخش ادامه خواهد داد؛ در محیط دانشگاه، و به صورت آموزش از دور. در چین آموزش عالی از دور سریع‌تر پیشرفت خواهد کرد. سیستم ملی چهارگانه آموزش عالی از دور چین با دانشگاه‌های رادیو تلویزیونی، دوگانه (آموزش مکاتبه‌ای) و

پیشنهاد سردبیر

هدف از معرفی نظام های آموزش از دور در هر شماره، مطالعه تطبیقی آن در کشورهای مختلف و در نهایت استفاده از این تجربیات جهت ارتقا و پیشرفت آموزش از دور مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشور عزیزمان است. با مطالعه مقاله فوق می بینیم که آموزش از دور یکی از اولویت ها و استراتژی های مهم آموزش عالی و آموزش بزرگسالان در کشور چین است. رشد جمعیت متقاضی آموزش همراه با وسعت جغرافیایی آنها از عوامل مهم گسترش آموزش از دور می باشد. در این راستا کشور چین از شیوه های گوناگونی از قبیل سیستم آموزش رادیو تلویزیونی، ماهواره ای و مبتنی بر وب استفاده می کند. همانطور که اشاره شد دانشگاه های چین در گذر به عصر اطلاعات از قابلیت های آموزش از دور در کنار آموزش حضوری و شیوه های ترکیبی استفاده می کنند. بنابراین فناوری اطلاعات و ارتباطات آموزش از دور و آموزش کلاسی را به یکدیگر نزدیک نموده است و شیوه های انعطاف پذیرتر و بازتری را در آموزش عالی چین ایجاد نموده است. این یکی از نقاط قوت و استراتژی های مناسب جهت نهادینه کردن فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش دانشگاهی می باشد. از تقاطع دیگر چین در این زمینه ضرورت بکارگیری یادگیری از دور و الکترونیکی با هدف یادگیری مادام العمر است. در این راستا اگر همراه با افزایش کمیت به شاخص های کیفیت دوره های از دور و افزایش آن هم اشاره شود، مسلماً به نتایج بهتری خواهیم رسید.

دکتر ناهید ظریف صنایعی

منابع

1. Xinhuanet, China to Keep population Below 1. 37b. [Internet]. 2006. Available from: <http://www.cpirc.org.cn>.
2. National bureau of statistics people's republic of china. Major Figures of The 2000 Population Census CHINA. [Internet]. 2005. Available from: <http://www.stats.gov.cn>.
3. Jiang Z to comprehensively Take the Cause of Socialist Construction with Chinese Characteristics into the 21st Century by Holding Hig the Great Banner of Deng Xiaopings Theory, Beijing. 2000
4. Zhu K. "The Speech at 98th Educational Working Meeting by State Education Commission". China Education Daily. 11 February 1998.
5. Ding X. "Evaluation of distance teaching universities: Chinese perspective and experiences", in Keynote Papers and CD-ROM for 98 Shanghai Iternational open and Distance Education Sympsium, 15-17 April 2007, Shanghai, China: Shanghai Tv University. 1998.
6. CERNET. China Education and Research Network. Modern Distance Education. [Internet]. 2001. Available from: <http://www.edu.cn>
7. CERNET(China Education and Research Network). China Central, Radio and TV university (I), University Introduction. [Internet]. 2001. Available from: <http://www.edu.cn>.
8. CERNET(China Education and Research Network). China Central TV University (III), Talent Training [Internet]. 2001. Available from: <http://www.edu.cn>
9. CERNET(China Education and Research Network). China Central TV University (II), teaching system. [Internet]. 2001. Available from: <http://www.edu.cn>
10. CERNET(China Education and Research Network). System of Stellite Education. [Internet]. 2001. Available from: <http://www.edu.cn>.
11. Kang F. "e-learning in China: Recent History and current situation". School of Continuing Education, Tsinghua University. 2008.
12. CERNET(China Education and Research Network). China-Japan Distance Education promoted in Beijing, CCTV. com [Internet]. 2001. Available from: <http://www.edu.cn>.
13. Ding X. "A comparative study of higher distance education systems in Australia and China", [Dissertation] Unpublished PHD thesis, Murdoch University, Australia. 2002.